

LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG**HLAHLOBO YA MAKGAOLAKGANG**

**SESOTHO PUO YA TLATSETSO
BOEMO BO PHAHAMENG
(Pampiri ya Pele)**

POSSIBLE ANSWERS OCT / NOV 2006

KAROLO YA A**POTSO 1**

- 1.1 (a) Motho a ka senyehelwa ke mosebetsi.
 (b) Di theola seriti.
 (c) Batho ba a o kgesa, ha ba o tshepe.
 (tse pedi feela) (2)
- 1.2 (a) Ba ya utswa.
 (b) Ba leshano.
 (c) Ba hlokofatsa batho.
 (d) Ba kenya batho tsietsing.
 (tse pedi feela) (2)
- 1.3 Ba hloka lerato le tshehetso. (2)
- 1.4 (a) Ba etsa ntho tse mpe tse utlwisang batho bohloko jwale ka ho rekisa thepa ya ntlo le diaparo tse mmeleng.
 (b) Ba ka beta kapa hona ho bolaya. (2)
- 1.5 (a) Ya maikutlo.
 (b) Ya tjhelete. (2)
- 1.6 (a) Tshotleho.
 (b) Lehloyo.
 (c) Tshabo.
 (d) Kgalefo. (3)
- 1.7 Al-ano le Nar-Aron. (2)
- 1.8 (a) E theilwe hoba ba leloko ba ameha ka hohlehohle le ha bona ba sa sebedise dithethefatsi.
 (b) ho thusa phofu ya dithethefatsi
 (c) ho thisa ba leloko ba amehileng (2)
- 1.9 (a) Ho ruta batho ka kotsi ya dithethefatsi.
 (b) Baetapele ba sebediswe ho fetola bophelo ba diphofu tsa dithethefatsi. (2)

- 1.10 (a) Ke hore ha o a etsa dithethefatsi
 (b) Ha o laole bophelo ba ya ditsubang
 (c) O ke ke wa kgona ho mo fodisa (ts e pedi feela) (3)
- 1.11 Ke ho eletsa, romela ho fumana thuso (rehabilitation) le hore motho ya jwalo a itlhahise setjhabeng a tsejwe hore a tlo kgona ho eletsa ba tla be ba qala. (2)
- 1.12 (a) Ho utswa.
 (b) Leshano.
 (c) Ho etsa ntho tse tswileng jwale ka ho rekisa thepa le diaparo.
 (d) Ho fokola mmeleng.
 (e) Ho dula eka kelello ha e sebetse. (ts e tharo feela) (3)
- 1.13 Ka ho mo fa lerato le ho eelliswa ka kotsi ya tsona. (2)
- 1.14 (a) O ka lahlehelwa ke mosebetsi kapa tsohle.
 (b) O ka lahlehelwa ke ba leloko, bodulo, metswallie.
 (c) O ka shwa.
 (d) O ka qhwalla ruri. (ts e pedi feela) (2)
- 1.15 Matekwane; Pilisi (Ecstacy kapa Mandrax). (2)
- 1.16 Ke ho tsebisa mapolesa ka pelenyana hore batho bano ba kwallwe dilemo tjhankaneng ka ha ba senya setjhaba le bokamoso ba batho. (2)
- [35]

KAROLO YA B

POTSO 2

Ho buuwa ka moshanyana ya ratang thuto ya “Biology”. Hlopheng sa hae tsatsing lena se ne se bala ka dinoha. Mosuwe wa hae o ne a kgona ho hlalosa eka noha eno e teng ka phaphosing. Ba ne ba ithuta ka dithlware. A ba bolella hore ha di na mahloko; a hlalosa hore ha di hlokofatse batho empa phoofolo di e ja e le jwalo le masapo a yona. O ne a hlalosa ebile a tlie le setshwnatsho sa tlhware. Bosiu ha a robetse, a lora a le Natala tlhware e batla ho mo bjabbaretsa, moo e reng e a mo tshwara, a hweletsa mmae a tsoha!

Dintlha = 7

Palo ya mantswe p/m = 1
 Mantswe a hao m/h – 1
 Mokgwa wa seratswana / moqoqo m/m = 1

[10]

KAROLO YA C

POTSO 3

- 3.1 Mong / leng. (1)
- 3.2 ? Ke ngwana mong eo a mo fumaneng.
? Letlalo le leng le omme. (1)
- 3.3 Le leholo > se bele / boleng (2)
- 3.4 Lerako le leholo le tla wa. (2)
- 3.5 Ho busa morena e mong ya bohlale; bana ba lapileng (e le nngwe).
mokotlana o tletseng tjhelete (1)
- 3.6 (a) Mekotlana ya hae e mengata. (2)
(b) le (1)
(c) Mme le ntate ba ya kerekeng (1)
- 3.7.1 Naheng eo yohle batho ba ile ba itokisetsa ho ya moketeng. (2)
- 3.7.2 Naheng eo yohle batho ba ye ba itokisetse ho ya moketeng. (2)
- 3.7.3 Naheng eo yohle batho ha ba itokisetsa ho ya moketeng. (2)
- 3.7.4 Na batho ba naheng eo yohle ba itokisetsa ho ya moketeng?
kapa Na naheng eo yohle batho ba itokisetsa ho ya moketeng? (2)
- 3.7.5 Naheng eo yohle batho ba itokisetsa ho ya moketeng?
Eo koloi ke e hlatswa mehla ena. (2)
- 3.8 Busa – busa lemati ho a bata (2)
Morena o busa ka lere la tshepe. (2)
- 3.9.1 Batho bohole ba lefatshe la hae ba mengwa. (2)
- 3.9.2 (a) mengwa – o mengwa ho ya moketeng. (2)
(b) memaka – o tsamaya a memaka batho bohole ho tla lenyalong. (2)
- 3.9.3 A rera ho mema bona bohole ba lefatshe la hae. (1)
- 3.10 Mofo – morena ntaele ke mofo wa hao. (1)
- 3.11 Morena ke kgoma e tjhitja / Morena ha a tene maduopo
(Le a mang a feela a nepahetse) (2)

[35]